

IL-PARABBOLI TA' ĠESÙ FIL-VANĠELI SINOTTIČI

Fr. Charles Buttigieg

“U Ġesù qabad u qalilhom din il-parabbola...”

Il-kelma ‘Parabbola’

Il-kelma ‘parabbola’ ġejja mill-kelma Griega ‘paraballo’ li tfisser ‘tixhet hdejn l-iehor’, ‘li tqabbel’ jew ‘li tagħmel paragun bejn haġa u oħra’. Il-kelma Ebrajka ‘maxal’ għandha tifsira iktar wiesgħa minn dik Griega u tirreferi għall-istejjer, għidut, proverbji, allegoriji, metafori u

tixbihat. Din il-parobbola kienet tintuza ħafna fil-letteratura Griega fil-lingwaġġ figurattiv. Fil-Bibbja l-parobbola hija forma ta' tixbiha zghira jew elaborata li tirrappreżenta storja mill-ħajja ta' kuljum, l-iktar mill-ħajja tar-rgħajja u tal-bdiewa, biex tfiehem aħjar bil-paraguni, l-messaġġ u t-tagħlim li jrid jitwassal għall-ħajja spiritwali.

Gesù għallem permezz tal-Parabboli

Fil-predikazzjoni tiegħu fl-art tal-Palestina, Ġesù bosta drabi għamel użu minn lingwaġġ ta' natura parabolika, metodu ta' predikazzjoni li kien jiġbed ħafna l-attenzjoni tal-ġemgħa u tal-folol kbar ta' nies. Dan il-metodu ta' predikazzjoni kienu jużawh ukoll ir-rabbini u l-għorrief ta' żmien Ġesù. Ġesù kien jinzel għalhekk għal-livell tal-udjenza li kien ikollu quddiemu, ħafna minnhom nies rgħajja u familji tal-kampanja u għalhekk il-parobboli bl-istejjer ħfief tagħhom zgur li kienu jibqgħu miftakra tajjeb. Il-parabbola mela kienet mezz effikaċi ta' kif Ġesù wassal il-messaġġ salvifiku tiegħu fi tliet snin tal-ħajja pubblika sabiex il-bniedem jifhem mill-ewwel il-messaġġ u jbidel ħajtu għall-aħjar.

Il-karatteristiċi tal-parabboli ta' Ġesù, huma li fihom niltaqgħu generalment ma' xi karattri principali, fihom diskorsi diretti, ikunu mibnija fuq xi kuntrast u jkollhom dejjem konkluzjoni qawwija.

Il-Parabboli fil-Vanġeli Sinottiċi

Il-klassifikazzjoni tal-parabboli dejjem ħolqot ftit problemi għall-istudjużi bibliċi u dan għaliex, mhux kulhadd juża l-istess principji letterarji marbuta man-natura tal-parabbola u għaliex ukoll mhux dejjem insibu parabboli puri. L-ewwelnett fl-Antik Testament niltaqgħu ma' 7 parabboli, li hu ta' min isemmihom hawnhekk:

- tal-profeta Natan lis-Sultan David dwar l-ħarufa ta' l-imsejken raġel f'2 Sam 12:1-4.
- tal-mara vistuża minn Tekuġha f'2 Sam 14:1-11.
- ta' wiehed profeta lil Aħab f'1 Slat 20:35-40.
- tal-għalqa tad-dwieli f'Is 5:1-7.
- tad-dielja u l-ajkla f'Ezek 17:3-10.
- tal-iljun f'Ezek 19:2-14.
- tal-borma tagħli f'Ezek 24:3-5.

Fil-Ġdid Testament, il-parabboli nsibuhom fil-vanġeli sinottiċi, ta' San Mattew, San Mark u San Luqa. F'San Ġwann ma nsibux parabboli izda metafori, allegoriji u diskorsi li aktarx jirrappreżentaw veritajiet għoljin u astratti.

F'San Mattew insibu 21 parabbola, fejn ħdax minnhom nsibuhom fil-vanġelu tiegħu biss. Dawn huma l-parabboli li nsibu f'Mattew biss:

- tas-sikrana f'13:24-30.
- tat-teżor moħbi f'13:44.
- tal-ġawhra f'13:45.
- tax-xibka f'13:47.
- tal-qaddej li ma jaħfirx f'18:21-35.

- tal-ħaddiema fil-ghalqa tad-dwieli f'20:1-16.
- taż-żewġ ulied f'21:28-32.
- tal-festa tat-tieġ ta' iben is-sultan f'22:1-14.
- tal-ġhaxar xebbiet f'25:1-13.
- tat-talenti f'25:14-30.
- tan-nagħaġ u l-mogħoz fil-ġudizzju f'25:31-46.

San Mark għandu 9 parabboli fejn tnejn minnhom insibuhom fil-vanġelu tiegħu biss, li huma l-parabboli:

- taz-żerriegħa li tinbet waħedha f'4:26-29.
- u tal-bniedem li siefer u telaq mid-dar f'13:33-37.

San Luqa imbagħad għandu 28 parabbola fejn sbatax minnhom jinsabu fil-vanġelu tiegħu biss, li huma dawn:

- taż-żewġ midjunin f'7:41-42.
- tas-samaritan it-tajjeb f'10:25-37.
- il-ħabib li jiġi nofs ta' lejli f'11:5-13.

- tal-ġhani iblah f'12:16-21.
- tal-qaddejja li jishru f'12:35-40.
- tal-qaddej il-fidil u tal-qaddej il-ħazin f'12:42-48.
- tat-tina bla frott f'13:6-9.
- tal-pranzu f'14:15-24.
- tat-torri u tas-sultan sejjer għall-gwerra f'14:28-33.
- tad-drakma l-mitlufa f'15:8-10.
- tal-iben il-ħali f'15:11-32.

- tal-amministratur li ma kienx fidil f'16:1-13.
- tal-ghani u Lazzru f'16:19-30.
- tad-dmir il-qaddej f'17:7-10.
- tal-imħallef u l-armla f'18:2-8.
- tal-farizew u l-pubblikan f'18:9-14.
- tal-ghaxar miniet f'19:11-27.

Fis-sinottiċi b'kollox insibu 40 parabbola. Tlieta minnhom insibuhom

f'Mattew u f'Luqa biss u huma dawn li ġejjin:

- tas-sisien tajba u dawk ħżiena f'Mt 7:24-27 u f'Lq 6:47-49.
 - tal-hmira f'Mt 13:33 u f'Lq 13:21-21.
 - tan-nagħġa l-mitlufa f'Mt 18:12-14 u f'Lq 15:3-7.
- Huma sebġha b'kollox il-parabboli li jinsabu fi tliet vanġeli u huma dawn:
- tal-musbieħ taħt il-modd f'Mt 5:15-16; f'Mk 4:21 u f'Lq 8:16.

- tal-libsa l-qadima u drapp ġdid f'Mt 9:16; f'Mk 2:21 u f'Lq 5:36.
- tal-inbid ġdid f'damigġani godda f'Mt 9:17; f'Mk 2:22 u f'Lq 5:37.
- taż-żerriegħa f'Mt 13:3-9; f'Mk 4:3-9 u f'Lq 8:5-8.
- taż-żerriegħa tal-mustarda f'Mt 13:31-32; f'Mk 4:30-32 u f'Lq 13:18-19.
- tal-ghalqa u l-bdiewa f'Mt 21:33-46; f'Mk 12:1-12 u f'Lq 20:9-19.
- tas-sigra tat-tin f'Mt 24:32-35, f'Mk 13:28-31 u f'Lq 21:29-33.

Kif qeghdin naraw mit-temi ta' dawn il-parabboli, uhud minnhom jittrattaw is-Saltna ta' Alla, il-Knisja, oħrajn il-gudizzju u s-salvazzjoni, oħrajn juru l-ħniena u l-imħabba ta' Alla u oħrajn jgħallmuna dwar id-dmirijiet tan-nisrani lejn Alla u lejn il-proxxmu permezz tal-indiema, it-talb, il-fidi u l-karità.

Il-Parabboli Illum

Dawn il-parabboli ta' Ġesù jibqgħu dejjem attwali għaliex il-messaġġ

tagħhom hu dejjem validu u dan għaliex Ġesù qed jgħalliem illum ukoll. Huwa tajjeb hafna li l-katekisti jużaw dawn il-parabboli fil-katekeżi tat-tfal u fil-preparazzjoni tagħhom għas-sagramenti. Huma dejjem strument importanti u effikaċi għat-tixrid tal-Kelma ta' Alla qalb il-poplu tal-Knisja ta' Kristu.

Biblijografija

BOUCHER, M., *The Parables*, Wilmington 1981.

CROSSAN, J.D., *Cliffs of Fall: Paradox and Polyvalence in*

the Parables of Jesus, New York 1980.

DRURY, J., *The Parables in the Gospels*, New York 1985.

GOULDER, M., "Characteristics of the Parables in the Several Gospels", in *JTS* 19 (1968) 51-69.

WESTERMANN, C., *Vergleiche und Gleichnisse im Alten und Neuen Testament*, Stuttgart 1984.

WILDER, A., *The Language of the Gospel*, New York 1964.

